2015

SIVU 15

SIVU 11

SIVU 08

SIVU 16

SIVU 07

SIVU 23

SUOJELU-
POLIISI

SISÄLLYS

4 Muutosten vuosi
7 Tavoitteena kansallinen turvallisuus
9 Suojelupoliisi torjuu terrorismia
10 Suojelupoliisi estää vakoilua
12 Suojelupoliisi turvaa yhteiskuntaa
13 Suojelupoliisilla oma erityisrooli
15 Turvallisuuspalvelu vai tiedustelupalvelu?
17 Tiedustelun maailmassa monia toimijoita
18 Suojelupoliisi lukuina 2015
20 Terrorismin uhka kohosi
23 Ulkomaisen tiedustelun keinot kovenivat
24 Ilmapiiri kiristyi ja ääriliikkeet aktivoituivat
27 Kansalaiset luottavat Suojelupoliisiin

SUOJELU-
POLIISI

Muutosten vuosi

EDUSKUNTA PÄÄTTI MAALISKUUSSA 2015 MUUTTAA SUOJELUPOLIISIN HALLINNOLLISTA ASEMAA. SUOJELUPOLIISI ON VUODEN 2016 ALUSTA SUORAAN SISÄMINISTERIÖN ALAINEN ITSENÄINEN VIRASTO, JOKA ON EDELLEEN OSA POLIISIHALLINTOA. VAIKKA SUOJELUPOLIISIN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET SÄILYIVÄT ENNALLAAN, NÄEN MUUTOKSEN VÄLTTÄMÄTTÖMÄNÄ POHJANA SIVIILITIEDUSTELUKYVYN JA PAREMMAN KANSALLISEN TURVALLISUUDEN RAKENTAMISELLE.

Suomen turvallisuusympäristö on vaikeammin ennustettava ja yhä monimutkaisempi. Viimeaikaiset tapahtumat Euroopassa ja Lähi-idässä, mutta myös Suomen lähialueilla ja Suomessa muistuttavat siitä, että demokraattisiin yhteiskuntajärjestelmiin kohdistuvat siviili- ja sotilasuhat ovat todellisia.

Siviilitiedustelun toimintaympäristö Suomessa on muuttunut sekä terrorismintorjunnan että laittoman tiedustelun osalta ennennäkemättömän nopeasti viimeisen 3–4 vuoden aikana. Muutokset ovat olleet osin harppauksenomaisia ja monin tavoin ennakoimattomia, kuten turvapaikanhakijoiden määrän valtava kasvu Suomessa vuonna 2015 osoitti.

Tiedustelutieto on aina ollut tärkeää, mutta nykyään se on yhä keskeisempi perusta ulko- ja turvallisuuspoliittiselle päätöksenteolle pirstoutuneessa toiminta- ja mediaympäristössä. Valtionjohdon päätökset monimutkaisissa tilanteissa edellyttävät tuekseen oikea-aikaista ja luotettavaa tietoa.

Yhä useammin vain tiedustelun avulla voidaan ehkäistä ennalta uudenlaisia uhkia ja hankkia niistä relevanttia tietoa. Vaikka terrori-iskuja ja laitonta tiedustelua ei voida koskaan täysin estää Suomen kaltaisessa avoimessa yhteiskunnassa, voidaan eri keinoja käyttävän tehokkaan tiedustelun avulla olennaisesti vähentää niiden aiheuttamien vahinkojen riskiä. Valitettavasti juuri muuta tehokasta keinoa ei avointen yhteiskuntien käytettävissä ole. Tiedustelun tehokkuus on jo todistettu useissa kohonneen terrorismiriskin maissa. Ison mittakaavan iskut kyettiin torjumaan Euroopassa lähes vuosikymmenen ajan ennen vuoden 2015 Pariisin iskuja.

Suomen lisääntyvät terrorismikytkennät liittyvät aina kansainvälisiin verkostoihin. Hallitusohjelmassa ehdotetun verkkotiedustelun – tietoliikenne- ja tietojärjestelmätiedustelun – avulla hankittava tieto parantaisi merkittävällä tavalla Suomen viranomaisten kykyä torjua terrorismia. Kumppanimaissa, kuten Ruotsissa, on verkkotiedustelun avulla konkreettisesti kyetty estämään terrori-iskuja.

Tietoliikennetiedustelun tarkoituksena on havaita, tunnistaa ja kartoittaa Suomen kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvia erityisen vakavia kansainvälisperäisiä uhkia; terrorismia, vakoilua, yhteiskunnan rakenteita uhkaavaa järjestäytynyttä rikollisuutta sekä sotilaallisia uhkia.

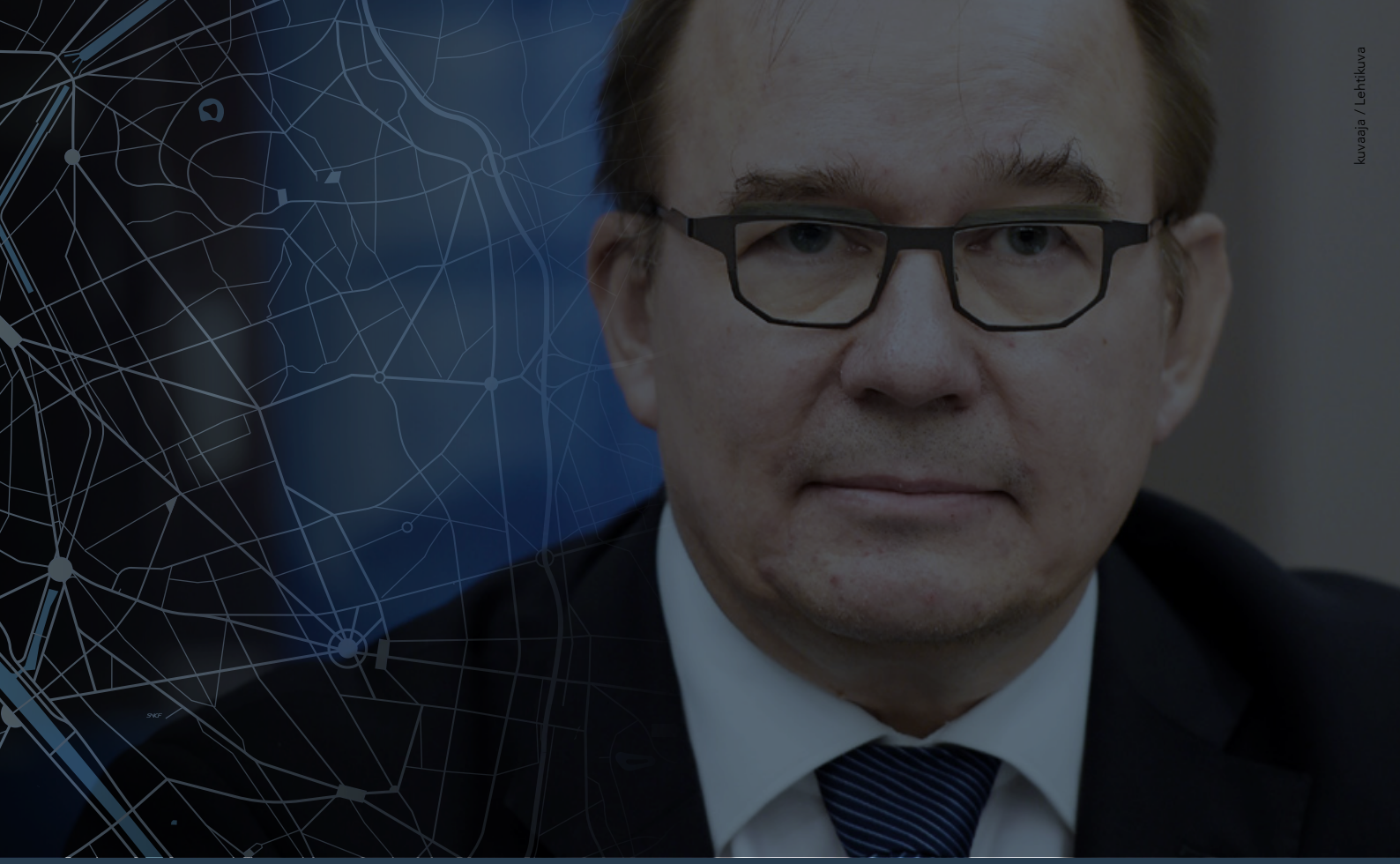

kuvaaja / Lehtikuva

Tietoliikennetiedustelu ei siis ole keino hankkia tietoa mistä tahansa riskistä tai uhasta vaan toiminnasta, joka vakavalla tavalla voi horjuttaa yhteiskunta- ja oikeusjärjestystämme. Suomen kaltainen moderni yhteiskunta ei tule toimeen ilman toimivaa siviilitiedustelua, joka pysyy mukana myös digitaalisen ympäristömme jatkuvassa muutoksessa.

On viranomaisen kannalta yhä kestämättömämpi tilanne, että puutteellisen kansallisen sääntelyn takia viranomaiset ovat riippuvaisia ulkomaista, kun tietoa tarvitaan nimenomaan Suomen elintärkeisiin intresseihin kohdistuvista uhista. Jokaisella maalla, myös Suomella, on ensisijainen velvoite huolehtia omasta ja kansalaistensa turvallisuudesta. Ilman toimivia ja kykeneviä turvallisuusviranomaisia eivät perusoikeudet käytännössä toteudu. Toisin sanoen – jos kansallisesta turvallisuudesta ei huolehdita, on kansalaisten turvallisuus uhattuna.

Suomen viranomaisten parantunut kyky seurata myös tiedustelun keinoin tietoliikennettä ja tietoverkkojen tapahtumia tekisi Suomesta myös paremman paikan investoida. Suomen yleinen valtti investointikohteena on lainsäädännön ennakoitavuus sekä viranomaisten toimintakyky ja luotettavuus. Nyt välttämättömän tiedustelulainsäädännön puute aiheuttaa epävarmuutta, mikä ei voi olla vaikuttamatta investointipäätöksiin.

Kansalliseen turvallisuuteen on siis Suojelupoliisin näkökulmasta panostettava. Selkeän lainsäädännön varaan rakennettu tiedustelujärjestelmä on tässä välttämätön elementti ja keskeinen puute Suomen jo nyt sinänsä hyvin organisoidussa turvallisuusviranomaisten kentässä. Suomeen on nyt mahdollista luoda tiiviiseen yhteistyöhön ja työnjakoon perustuva tiedustelujärjestelmä, jossa on välttämättömät siviili- ja sotilastiedustelun elementit.

Hallitusohjelman mukaisesti tehtävä valmistelu määrittelee Suomen siviilitiedustelun toimijaksi Suojelupoliisin. Me toimitamme jo nyt valtionjohdolle tiedustelutietoa, jota valtionjohto ei muualta saa. Suojelupoliisilla on kotimaan toimivaltuuksiensa myötä syvällistä kokemusta tarkkaan säänneltyjen tiedustelulle tyypillisten tiedonhankinnan keinojen lainmukaisesta käytöstä. Samoin Suojelupoliisi on vuosikymmenien aikana luonut toimivat yhteistyörakenteet keskeisten kansainvälisten turvallisuus- ja tiedustelupalvelujen kanssa. Tämä on kestävä perusta hallitusohjelmassa esitettyjen uusien tiedustelutoimivaltuuksien tehokkaalle hyödyntämiselle. Suojelupoliisi on valmis kantamaan lisää vastuuta Suomen kansallisen turvallisuuden takaamisessa.

Antti Pelttari

Poliisineuvos, Suojelupoliisin päällikkö

SUOJELU-
POLIISI

Tavoitteena kansallinen turvallisuus

Suojelupoliisin tehtävänä on torjua valtion turvallisuutta vaarantavia hankkeita ja rikoksia. Tätä tehtäväkenttää kutsutaan kansalliseksi turvallisuudeksi. Sen ytimessä ovat yhteiskunnan turvallisuus ja valtion kyky huolehtia siitä.

Suojelupoliisin toimialalla keskeisimpiä uhkia kansalliselle turvallisuudelle ovat ulkovaltojen Suomeen kohdistama tiedustelu, terroristijärjestöjen toiminnan leviäminen Suomeen sekä ääri-ajatteluun perustuva väkivalta.

Kansallisen turvallisuuden uhkia torjutaan ennalta. Suojelupoliisin toiminta perustuu ammattitaitoiseen tiedonhankintaan, johon nojaten arvioidaan uhkia ja valitaan niiden torjuntaan parhaiten soveltuvat toimintatavat. Useat viranomaiset ylläpitävät kansallista turvallisuutta yhdessä. Suojelupoliisi tuottaa tarvittavaa tietoa päätösten ja toiminnan tueksi.

Tiedonhankinnassa törmätään usein myös valmisteilla oleviin tai jo toteutumassa oleviin rikoksiin. Ne siirretään Keskusrikospoliisin tai paikallispoliisin tutkittaviksi. Tätä vakiintunutta käytäntöä on noudatettu jo useiden vuosien ajan ja noudatetaan myös vastaisuudessa.

SUOJELUPOLIISI ENTISTÄ ITSENÄISEMPI

Suojelupoliisin hallinnollinen asema muuttui vuoden 2016 alusta. Suojelupoliisi toimii nyt suoraan sisäministeriön eikä enää poliisihallituksen alaisuudessa. Muut poliisiyksiköt säilyvät kuitenkin edelleen tärkeimpinä kotimaisina yhteistyökumppaneinamme.

Hallinnollisen aseman järjestäminen uudelleen antaa Suojelupoliisille entistä paremmat edellytykset vastata toiminta-ympäristön muutoksiin. Keskeisimpiä muutoksia ovat terroristiryhmiin kytkeytyvien henkilöiden määrän lisääntyminen ja tietoverkkojen yhä lisääntynyt hyödyntäminen Suomeen kohdistuvassa tiedustelussa.

Suojelupoliisi siirtyi muutoksella askeleen lähemmäksi keskeisimpiä asiakkaitaan ja sidosryhmiään, kuten valtiojohtoa ja muita viranomaisia.

SUOJELU-
POLIISI

Suojelupoliisi torjuu terrorismia

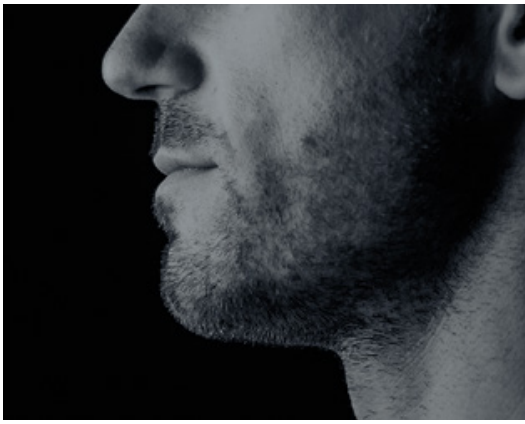

Terrorismin torjunnasta Suomessa vastaa Suojelupoliisi. Vaikka Suomessa ei ole tapahtunut terrori-iskua, Suomi ei ole irrallaan Euroopan tai muun maailman kehityksestä. Suomeen on muodostunut terroristista toimintaa tukevia rakenteita. Toimintaympäristön muutos jatkuu tulevina vuosina. Tämä näkyy yhä enemmän myös Suojelupoliisin työssä.

Ulkomaiset terroristijärjestöt pyrkivät käyttämään väkivaltaa ja herättämään pelkoa, jotta ne onnistuisivat saavuttamaan tavoitteensa ja kasvattamaan kannattajakuntaansa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Suomen rikoslaissa on määritelty terroristinen tarkoitus. Lainsäätäjä haluaa suojata väestöä tai sen osia terrorismin aiheuttamalta pelolta ja suojata valtion, yhteiskunnan ja kansainvälisten järjestöjen toiminta-edellytyksiä.

Suojelupoliisin tiedonhankinnan tavoitteena on tunnistaa henkilöt ja rakenteet, jotka pyrkivät toimimaan terroristiverkostoissa, luomaan niihin yhteyksiä, tukemaan niiden toimintaa sekä värväämään ja radikalisoimaan muita.

Suojelupoliisi arvioi terroristisen verkostojen laajuutta ja toimintaa sekä Suomen tilannetta koko ajan. Terrorismintorjunnan kohdehenkilöiden määrä Suomessa on viime vuosina kasvanut merkittävästi.

Kansainvälisen yhteistyön ja tehokkaan tiedonvaihdon merkitys on jatkuvasti lisääntynyt. Suomalaisen yhteiskunnan kehityskulkuihin on kuitenkin vaikeaa puuttua vain kansainvälisen yhteistyön keinoin. Tavoitteena on vähentää terroristiseen toimintaan johtavan radikalisoitumisen riskitekijöitä Suomessa ja vaikuttaa kielteiseen kehitykseen ajoissa.

Suojelupoliisi pitää välttämättömänä parantaa kotimaista kykyä tunnistaa terrorismiin kytkeytyviä henkilöitä ja puuttua heidän toimintaansa. Suojelupoliisi kehittää jatkuvasti ennalta estävää toimintaansa ja yhteistyötään viranomaisten kesken sekä osallistuu lainsäädännön valmisteluun.

Suojelupoliisi estää vakoilua

Suojelupoliisin tehtävänä on torjua Suomeen kohdistuvaa ulkomaista tiedustelua ja estää ennakolta siitä aiheutuvien vahinkojen syntyminen. Suojelupoliisi vastaa myös vakoiluun liittyvien rikosten esitutkinnasta.

Suomeen kohdistuu jatkuvasti vieraiden valtioiden tiedustelua, joka on suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Vieraat valtiot pyrkivät hankkimaan Suomesta salaisia tietolähteitä toimittamaan tietoja, jotka eivät ole julkisesti saatavilla.

Ajankohtaisia ilmiöitä koskevat tiedustelukysymykset vaihtelevat, mutta niidenkin taustalla on ulkovaltojen pitkäaikainen kiinnostus Suomea kohtaan. Suomessa on maan kokoon suhteutettuna varsin suuri määrä ulkomaisten tiedustelupalveluiden henkilöstöä. Tiedustelullisesti Suomi kiinnostaa erityisesti Venäjää, mutta myös muita suurvaltoja.

Vieraiden valtioiden harjoittaman tiedustelun keskeisimpiin päämääriin kuuluvat Suomen politiikan ennakoiminen ja päätöksiin vaikuttaminen. Tiedusteluorganisaatiot pyrkivät hankkimaan avustajikseen henkilöitä, joiden avulla on mahdollista vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon sekä yleiseen mielipiteeseen. Ulkomaisten tiedustelupalvelujen toiminta kohdistuu Suomenkin maaperällä usein myös muihin maihin kuin Suomeen.

Poliittisen tiedustelun pääkohteina ovat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, toiminta Euroopan unionin jäsenenä sekä Nato-yhteistyö. Sotilaallisella tiedustelulla vieraat valtiot pyrkivät jatkuvasti selvittämään Suomen sotilaallista valmiutta, yhteiskunnan kriisinsietokykyä sekä maan huoltovarmuutta. Lisäksi tavoitteena on sotilaallisesti hyödynnettävissä olevan teknologian ja osaamisen hankinta omien asevoimien tueksi. Tieteellis-tekninen tiedustelu keskittyy huipputekniikkaan ja sen sovelluksiin. Suomessa keskeisiä kiinnostuksen kohteita ovat elektroniikka-, laiva- ja energiateollisuus. Suomalaisyritysten toimintojen ja tietojenhallinnan ulkoistaminen lisää niiden haavoittuvuutta, samoin kuin toimintojen siirtäminen ulkomaille.

Tietoverkkojen kautta tapahtuva tiedustelu on Suomelle merkittävä uhka. Yhteiskunnan keskeiset toiminnot ovat siirtyneet digitaalisiin järjestelmiin, mikä tekee niistä entistä haavoittuvaisempia. Suomalaisia organisaatiota vastaan on jatkuvasti käynnissä ulkomailta johdettuja tietoverkkohyökkäyksiä. Vieraiden valtioiden tiedustelupalveluiden tavoitteena on murtautua suojattuihin tietojärjestelmiin ja siepata kohdeorganisaation keskeistä tietopääomaa. Tavoitteena voi olla myös valmistautua vahingoittamaan yhteiskunnan rakenteita kriisiaikana.

Niin sanotusta pakolaisvakoilusta on tullut pysyvä ilmiö myös Suomessa. Pakolaisvakoilulla tarkoitetaan ulkomaisten viranomaisten pyrkimystä vakoilla ja kontrolloida Suomessa pysyvästi asuvia tai tilapäisesti oleskelevia henkilöitä. Vakoilun kohteet kuuluvat yleensä kotimaidensa poliittiseen oppositioon tai muuhun ryhmittymään, jonka toimintaa kyseinen maa pitää uhkana.

Suomen virallisiin edustajiin ja elinkeinoelämään kohdistuu tiedustelua myös ulkomailla. Eräiden valtioiden on havaittu kohdistavan tiedustelua Suomen viranomaisiin myös kansainvälisen yhteistyön ohessa.

PROLIFERAATIOVALVONTA

Suojelupoliisin vastatiedusteluyksikön tehtäviin kuuluu myös joukkotuhoaseiden leviämisen eli proliferaation estäminen. Proliferaatiouhka Suomessa liittyy edelleen muutaman valtion yrityksiin saada ilman lupaa haltuunsa kaksikäyttötuotteita ja joukkotuhoaseiden rakentamisessa vaadittavaa osaamista.

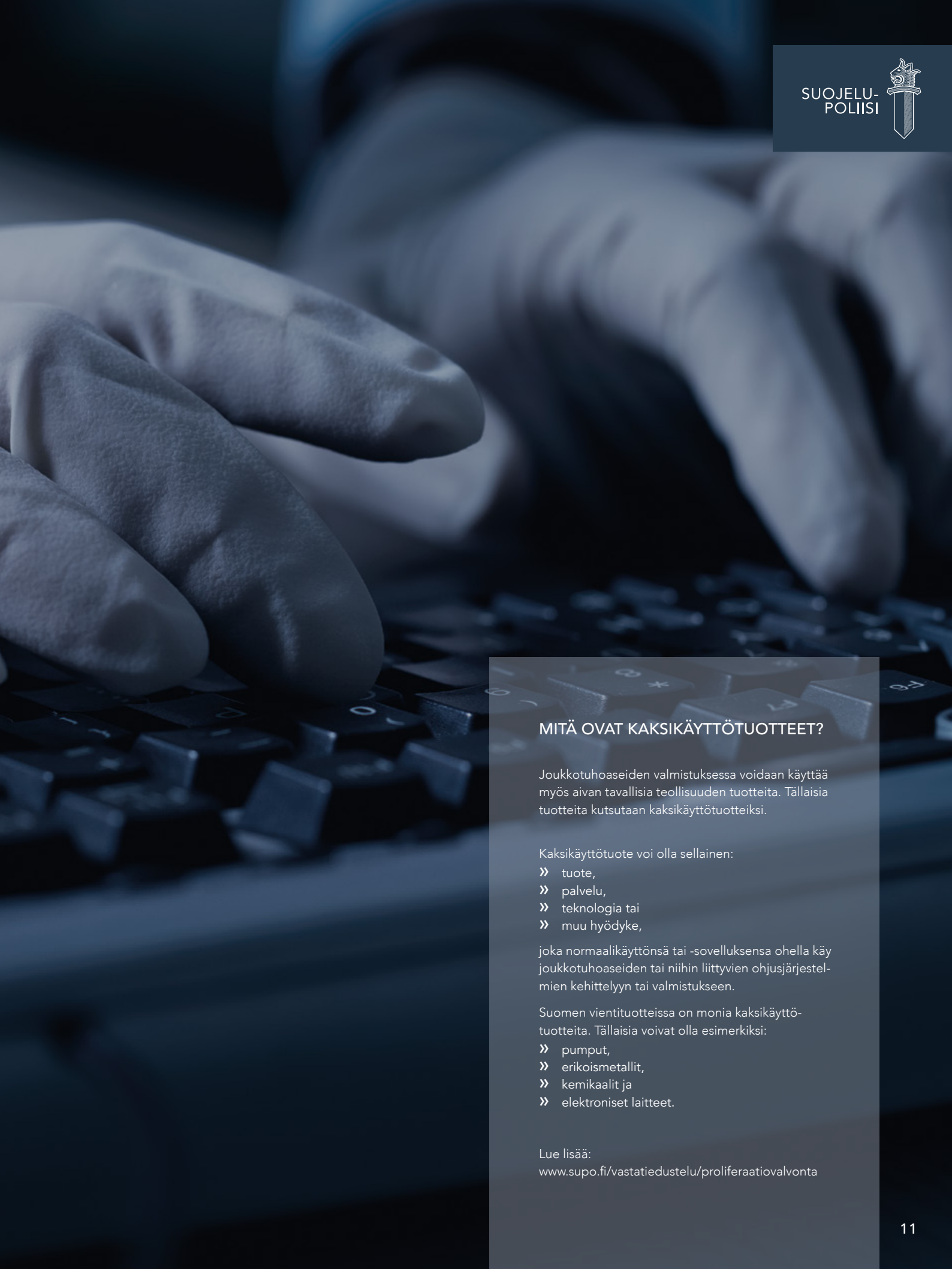

SUOJELU-
POLIISI

MITÄ OVAT KAKSIKÄYTTÖTUOTTEET?

Joukkotuhoaseiden valmistuksessa voidaan käyttää myös aivan tavallisia teollisuuden tuotteita. Tällaisia tuotteita kutsutaan kaksikäyttötuotteiksi.

Kaksikäyttötuote voi olla sellainen:

- tuote,
- palvelu,
- teknologia tai
- muu hyödyke,

joka normaalikäyttönsä tai -sovelluksensa ohella käy joukkotuhoaseiden tai niihin liittyvien ohjusjärjestelmien kehittelyyn tai valmistukseen.

Suomen vientituotteissa on monia kaksikäyttötuotteita. Tällaisia voivat olla esimerkiksi:

- pumput,
- erikoismetallit,
- kemikaalit ja
- elektroniset laitteet.

Lue lisää:
www.supo.fi/vastatiedustelu/proliferaatiovalvonta

Suojelupoliisi turvaa yhteiskuntaa

Suojelupoliisin keskeisiä tehtäviä on arvioida kotimaisen ääriliikehdinnän aiheuttamia uhkia. Ääriliikkeet eivät toistaiseksi ole toimineet Suomessa tavalla, joka olisi uhannut valtion turvallisuutta tai yhteiskuntajärjestystä.

Ääriliikkeet vastustavat Suomen yhteiskuntajärjestelmää ja parlamentaarista demokratiaa. Vaikka yhteiskuntajärjestyksemme ei ole uhattuna ääriliikkeiden toiminnan vuoksi, ääriliikkeet voivat vaarantaa valtion sisäistä turvallisuutta laittoman toiminnan keinoin.

Väkivaltaiset mielenosoitukset, mellakointi, tuhotyöt ja poliittinen väkivalta ovat ääriliikkeiden mahdollisia toimintamuotoja. Näitä Suojelupoliisi pyrkii ennalta estämään.

TURVALLISUUSSELVITYKSET

Suojelupoliisi tekee kaikki henkilöitä koskevat turvallisuusselvitykset Suomessa.

Turvallisuusselvityksillä pyritään estämään se, etteivät valtion turvallisuus, Suomen kansainväliset suhteet tai monet muut yhteiskunnan ja yritysten turvallisuuteen liittyvät edut vaarantuisi.

Suppeilla ja perusmuotoisilla turvallisuusselvityksillä suojataan lähinnä tiloja, laitteita, varoja tai tietoja. Laajojen turvallisuusselvitysten ensisijaisena tarkoituksena on huolehtia yhteiskunnan keskeisissä tehtävissä työskentelevien henkilöiden käsittelemän tiedon suojaamisesta.

YKSINÄISET TOIMIJAT

Suojelupoliisin näkökulmasta tarkasteltuna suurin uhka valtion sisäiselle turvallisuudelle ovat yksinäiset toimijat. Yksinäisellä toimijalla tarkoitetaan henkilöä, joka tekee itsenäisesti terrori-iskun tai muun laajamittaisen väkivallanteon.

SUOJELU-
POLIISI

Suojelupoliisilla oma erityisrooli

Suojelupoliisin tehtävät ja toiminta eroavat muun poliisin toiminnasta. Suojelupoliisi keskittyy estämään ennalta valtion turvallisuuteen kohdistuvia uhkia. Lisäksi se tuottaa valtiojohdolle ja muille viranomaisille päätöksentekoa tukevaa turvallisuustietoa. Poliisille keskeinen esitutkinta tai sellaisen aloittamiseen tähtäävä tiedonhankinta eivät ole ensisijaisia Suojelupoliisin toiminnassa.

Suojelupoliisi on ainoa siviili- ja poliisiviranomainen, joka vaihtaa tietoa ja tekee yhteistyötä ulkomaisten tiedustelu- ja turvallisuuspalveluiden kanssa. Suojelupoliisin toiminnassa painottuvat tiedustelulliset periaatteet. Turvallisuuspalveluiden tapaan Suojelupoliisinkin tiedonhankinta perustuu

- avoimiin lähteisiin
- viranomaislähteisiin ja -rekistereihin
- kansainväliseen tiedustelutiedon vaihtoon
- omaan operatiiviseen toimintaan

Suojelupoliisin operatiivisen toiminnan ja tiedonhankinnan kohteena on myös vieraiden valtioiden toiminta, joka nauttii kansainvälisen oikeuden mukaista rikosoikeudellista koskemattomuutta.

Suojelupoliisi käyttää poliisin toimivaltuuksia. Koska toiminta on luonteeltaan ennalta estävää, siinä korostuu poliisilain toimivaltuuksien käyttö nimenomaan rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi.

Pakkokeino- ja esitutkintalakien toimivaltuuksia Suojelupoliisi käyttää silloin, kun sen tutkittavana on rikoslain 12 tai 13 lukuun sisältyvä maan- tai valtiopetoksellinen rikos.

Vaikka valtion turvallisuusedut sitä toisinaan saattaisivatkin edellyttää, Suojelupoliisille ei ole säädetty oikeutta ulottaa tiedonhankintaansa maan rajojen ulkopuolelle eikä tietoverkkoihin. Suomesta puuttuu kokonaan tiedustelua koskeva lainsäädäntö, mutta sellainen on parhaillaan valmisteilla.

TILANNEKUVA JA RAPORTOINTI

Suojelupoliisi hankkii valtion turvallisuuteen liittyvää tietoa erityisesti operatiivisella toiminnallaan. Tietoa kerätään lisäksi avoimista lähteistä, poliisin käytössä olevista rekistereistä sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Kerättyjen tietojen pohjalta laadituista analyyseista tuotetaan operatiivisia tai näitä laajempia strategisia raportteja sekä uhka-arvioita. Raportit toimitetaan tiedoksi tai päätösten tueksi ylimmälle valtionjohdolle, ministeriöille, poliisijohdolle tai muille poliisiyksiköille.

Suojelupoliisin tehtäviin kuuluu myös valtionjohtoon kohdistuvien uhkien arviointi ja niistä raportointi.

SUOJELU-
POLIISI

Turvallisuuspalvelu vai tiedustelupalvelu?

Turvallisuuspalveluiden tiedonhankinnan toimivalta on useimmiten rajattu maan rajojen sisälle. Tiedustelupalvelut puolestaan hankkivat tietonsa yleensä maan rajojen ulkopuolelta. Tiedustelupalveluiden oman valtion kansalaisiin kohdistuvaa tiedustelua on usein rajoitettu säädöksin tai määräyksin.

Turvallisuus- ja tiedusteluviranomainen voi tiedonhankinnassaan käyttää kaikkia niitä keinoja, jotka sen kotivaltio on määritellyt lainmukaisiksi. Tällaisia keinoja voivat avointen lähteiden seurannan ja hyödyntämisen ohella olla henkilölähteiden, teknisten tiedonhankintakeinojen ja signaalitiedustelun käyttö, salaisiin pakkokeinoihin verrattavat tiedonhankintamenetelmät sekä kansainvälinen tiedonvaihto.

Rikostiedustelun ja tiedustelun ero liittyy ensisijaisesti toiminnan tarkoitukseen. Rikostiedustelulla tarkoitetaan yleisesti poliisi- tai muun lainvalvontaviranomaisen tiedonhankintaa tapahtuneen rikoksen tutkinnan edistämiseksi tai odotettavissa olevan rikoksen estämiseksi. Turvallisuuspalvelut pyrkivät omalla tiedustelullaan yleensä estämään ja paljastamaan toimialaansa kuuluvia uhkia. Tiedustelupalveluiden tuottama tiedustelutieto on puolestaan yleensä tarkoitettu valtion etujen edistämiseen sekä tukemaan valtiollista päätöksentekoa.

SUOJELUPOLIISIN TURVALLISUUSTIEDUSTELU:

Valtion sisäisten ja ulkoisten turvallisuusuhkien tunnistamista, niihin kohdistuvaa operatiivista tiedonhankintaa, tietojen analysointia sekä tästä prosessista saatavan tiedustelutiedon oikea-aikaista toimittamista sen tarvitsijoille.

Suojelupoliisi on valtakunnallinen poliisiyksikkö, jonka tehtäväkenttä muistuttaa ulkomaisten turvallisuuspalveluiden tehtäväkenttää. Suojelupoliisin toimintaan liittyy myös tiedustelullisia piirteitä. Joissakin Euroopan maissa turvallisuus- ja tiedustelupalvelun tehtäviä hoitaa yksi virasto.

SUOJELU-
POLIISI

Tiedustelun maailmassa monia toimijoita

Ulkomaantiedustelua harjoittavilla valtioilla on erityisesti tiedustelutehtävään määrätty, resursoitu ja koulutettu viranomainen, josta käytetään nimitystä **tiedustelupalvelu**. Mikäli viranomaisen toiminta ja tiedonkeruu rajoittuvat pääosin maan sisäisten valtion turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjuntaan, sitä kutsutaan **turvallisuuspalveluksi**. Perinteisesti tiedustelupalvelun toimivaltuudet oikeuttavat toimimaan ulkomailla, kun taas turvallisuuspalvelulla on toimivaltaa vain kotimaassa.

Siviilitiedustelupalvelut ovat siviiliviranomaisia ja yleensä suoraan hallinnonalansa ministeriön ohjauksessa.

Siviilitiedustelupalvelun tehtävänä on valtion päätöksentekoa tukevan ja ulkoisia turvallisuusuhkia koskevan tiedon hankinta. Laajimmillaan tiedustelupalvelun tehtävä voi olla hankkia valtionjohdolle talouteen, ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen, sisä- ja ulkopolitiikkaan, tieteeseen ja tekniikkaan liittyviä tietoja.

Sotilastiedustelupalvelu on osa valtion puolustushallintoa ja sotilaallisesti järjestetty.

Sotilastiedustelupalvelun tehtävänä normaalioloissa on tuottaa valtionjohdolle ja sotilasorganisaatiolle tietoa sotilaalliseen puolustukseen ja sotaan varautumiseen liittyvistä asioista. Laajimmillaan myös sotilastiedustelu hankkii tietoja valtion päätöksenteon tueksi, kuitenkin sotilasasioihin painottuen.

Turvallisuuspalvelut voivat olla joko siviiliviranomaisia tai osa puolustushallintoa. Joissakin valtioissa on sekä siviili- että sotilaspuolella omat tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut.

Turvallisuuspalvelut työskentelevät valtion sisäisen turvallisuuden uhkien torjumiseksi. Tällaisia ovat varsinkin valtiosääntöön, perusoikeuksiin sekä valtiollisiin instituutioihin kohdistuvat uhkat. Turvallisuuspalvelut voivat yleensä toimia ja hankkia tietoa vain oman valtion rajojen sisällä.

Turvallisuuspalvelu voi työskennellä joko tiedustelupainotteisesti tai rikostiedustelun menetelmin. Turvallisuuspalveluiden toimialaa ovat esimerkiksi terrorismin torjunta, ääriliikkeiden laittoman toiminnan estäminen, vastavakoilu, joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen sekä kansainvälisen rikollisuuden torjunta. Viranomaista kutsutaan **turvallisuuspoliisiksi**, jos sen toiminta rajoittuu vain valtion turvallisuutta vaarantavien rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen poliisivaltuuksin.

Turvallisuus- ja tiedustelupalveluiden väliset erot ovat käytännössä vähenemässä. Sisäisten uhkien torjunnasta vastaavat turvallisuuspalvelut tekevät yhä enemmän kansainvälistä yhteistyötä torjuakseen myös ulkomailta peräisin olevia uhkia. Ulkomaista tiedustelua harjoittavat viranomaiset puolestaan keräävät ulkomailta myös valtion sisäisiä turvallisuusuhkia koskevaa tietoa.

Suojelupoliisi lukuina 2015

HENKILÖSTÖJAKAUMA

288 henkilöä
Miehiä 63 %
Naisia 37 %
Keski-ikä 43 vuotta

Poliisimiehet **46 %**

Poliisinaiset **9 %**

Muu henkilöstö, miehet **17 %**

Muu henkilöstö, naiset **28 %**

Henkilöstö 2014

Poliisimiehet **48 %**

Poliisinaiset **11 %**

Muu henkilöstö, miehet **15 %**

Muu henkilöstö, naiset **26 %**

TALOUS

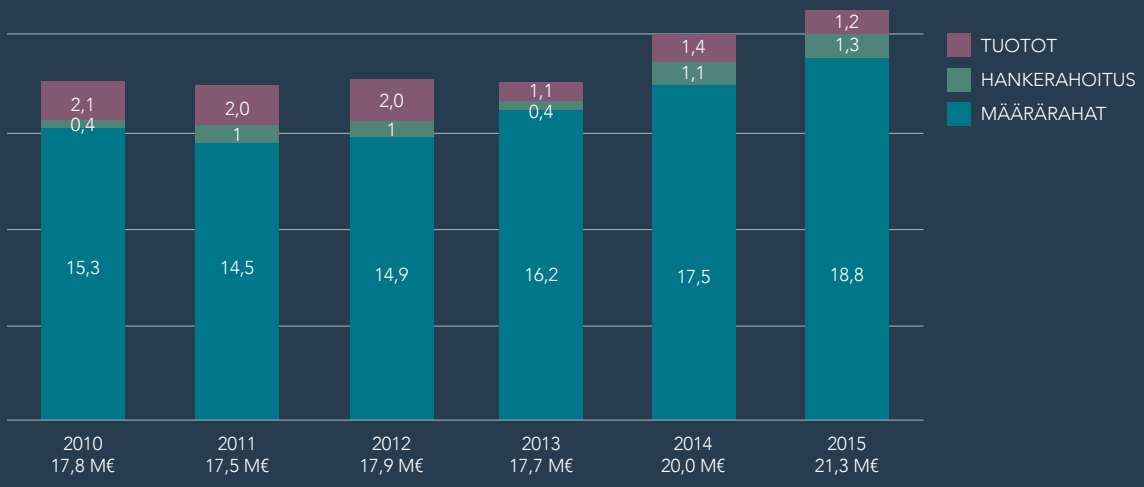

SUPON INFOTILAISUUDET

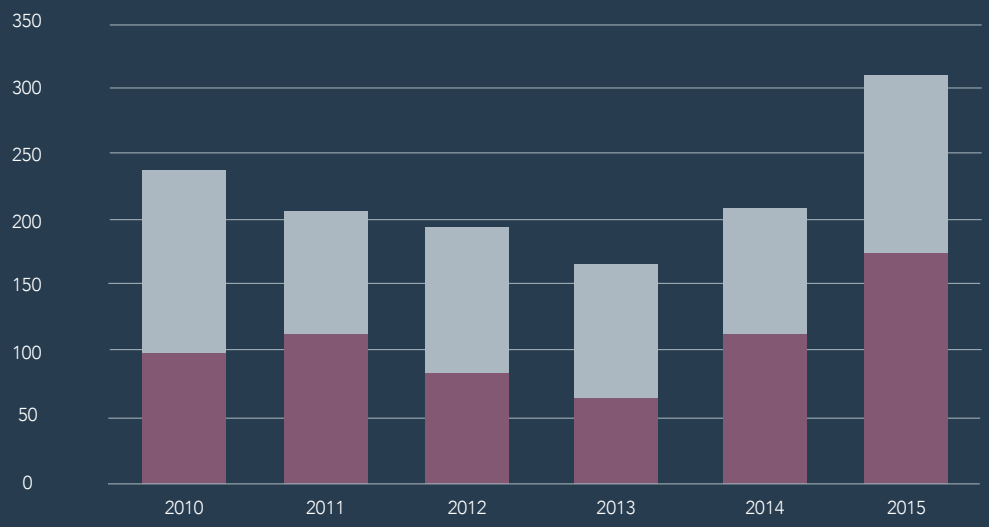

TURVALLISUUSSELVITYKSIEN LUKUMÄÄRÄ

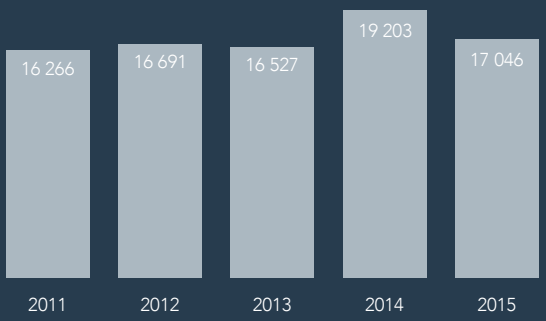

SUOJELUPOLIISIN RAPORTIT

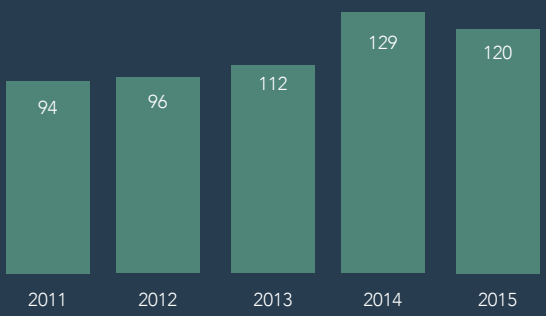

Terrorismin uhka kohosi

TERRORISMINTORJUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTTUI YHÄ MONIULOTTEISEMMAKSI VUONNA 2015. SUOJELUPOLIISI ANTOI TERRORISMISTA UUDEN UHKA-ARVION, JONKA MUKAAN VÄKIVALLANTEKOJEN UHKA ON KOHONNUT ENTISESTÄÄN.

Vuoden 2015 terrori-iskut Pariisissa ja Kööpenhaminassa kuvaavat Eurooppaan kohdistuvaa kohonnutta terroriuhkaa. Valtaosa terrori-iskuista tapahtuu kuitenkin Lähi-idässä sekä Afrikan ja Aasian maissa.

Suurimman terrorismin uhan muodostavat radikaali-islamistinen terrorismi ja sen tukitoiminnot, kuten al-Qaidan maailmanlaajuinen verkosto sekä sen kanssa kilpaileva, ”Islamilaiseksi kalifaatiksi” julistautunut terroristiryhmä ISIL. Niiden rinnalle on noussut aatteellisista lähtökohdista toimivia yksittäisiä henkilöitä ja pienryhmiä.

> Euroopassa toimii edelleen myös alueensa hallinnon vastaisia terroristiryhmiä. Myös äärioikeistolaisella terrorismilla on Euroopassa kasvupohjaa.

Syyrian-Irakin konfliktialueelle matkustaneet ja sieltä palanneet henkilöt ovat työllistäneet merkittävästi Suojelupoliisia vuonna 2015. Vuoden loppuun mennessä alueelle oli matkustanut vähintään 70 aikuista ja kymmeniä lapsia. Tämä niin sanottu jihadistimatkailu koskettaa Suomessa vielä paljon suurempaa joukkoa, kun mukaan otetaan myös konfliktialueella pitkään oleskelleiden vaikutuspiiri kotimaassa.

Konflikti vaikuttaa Suomen turvallisuuteen vielä pitkään. Syyrian ja Irakin alueella toimivien terroristijärjestöjen hallinnoimilla alueilla on kasvamassa uusi jihadistisukupolvi, jossa on mukana myös suomalaisia. Lisäksi Suomesta lähteneiden taistelijoiden takia myös ulkomaiset radikaali-islamistit tuntevat Suomen entistä paremmin.

Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi ennätyksellisen nopeaa vauhtia vuonna 2015. Tämä johtui etenkin pitkittyneestä sodasta Syyriassa ja Irakissa. Monet saapuvat samoilta sotatoimialueilta, joissa terroristijärjestöt osallistuvat konfliktiin. Suojelupoliisi pyrkii muiden viranomaisten ja kansainvälisten kumppaneidensa kanssa seulomaan turvapaikanhakijoista ne henkilöt, jotka voivat aiheuttaa vaaraa kansalliselle turvallisuudelle. Väkivaltaisesta ääri-islamismista kiinnostuneiden määrä saattaa kasvaa myös Suomessa, kun konfliktialueelta saapuu maahan yhä enemmän ihmisiä.

Suojelupoliisin tiedonhankinnan kohteena olevien henkilöiden määrä on kasvanut viime vuosina varsinkin jihadistimatkailun ja Syyrian konfliktin takia. Radikaalit ajatusmallit ja aktivismi leviävät usein sosiaalisten verkostojen kautta, ja kohdehenkilöiden määrän odotetaan kasvavan edelleen.

Suomessa tapahtunut kehitys johti terrorismin uhka-arvion muuttamiseen 3.11.2015. Uhka-arvion mukaan Suomeen kohdistuva terroriuhka on kohonnut ja monimuotoistunut vuoteen 2014 verrattuna. Yksittäisten terroristisen väkivallantekojen uhka on yhä noussut, vaikka suunnitelmallisten iskujen uhkaa pidetään edelleen matalana. Suomalaiset voivat joutua kohteiksi myös ulkomailla länsimaiden vastaisissa iskuissa.

Terrorismin muutokseen on pyritty vastaamaan myös kehittämällä lainsäädäntöä. Terroristiseen toimintaan kouluttautumisesta tuli rangaistavaa vuoden 2015 alussa. Lisäksi YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman mukaisesti hallitus on valmistelemassa esitystä terroristisessa tarkoituksessa tapahtuvan matkustamisen kriminalisoimiseksi.

Vuoden 2015 aikana Suojelupoliisi siirsi useita terrorismiin kytkeytyviä tapauksia esitutkintaan. Esitutkinnasta vastaa Keskusrikospoliisi.

Ulkomaisen tiedustelun keinot kovenivat

VIERAIDEN VALTIOIDEN TIEDUSTELUTOIMINTA SUOMEA VASTAAN OLI AKTIIVISTA VUONNA 2015. MONISSA TAPAUKSISSA TIEDUSTELU OLI EDELLISIIN VUOSIIN VERRATTUNA MYÖS SELVÄSTI AGGRESSIIVISEMPAA. TÄMÄN TAKIA SUOJELUPOLIISI JOUTUI VUODEN AIKANA PUUTTUMAAN ERÄIDEN TIEDUSTELUPALVELUIDEN TOIMINTAAN SUOMESSA.

Vuoden 2015 aikana Suojelupoliisin tietoon tuli jälleen konkreettisia tapauksia vieraiden valtioiden pyrkimyksistä hankkia Suomesta salaisia tietolähteitä. Tällaiset tietolähteet kykenevät toimittamaan tietoja, jotka eivät ole julkisesti saatavilla.

Ulkomaisen tiedustelun keskeisiä päämääriä vuonna 2015 oli selvittää Suomen poliittinen tilanne kevään eduskuntavaalien jälkeen, vaikuttaa energiapoliittisten päätösten tekoon sekä saada tietoa Suomen poliittisen johdon ja kansalaisten suhtautumisesta EU-politiikkaan ja Nato-yhteistyöhön. Kiinnostuksen kohteena oli myös Suomen elinkeinoelämän suhtautuminen EU:n talouspakotteisiin.

Suomalaisia organisaatiota vastaan on jatkuvasti käynnissä ulkomailta johdettuja tietoverkkohyökkäyksiä. Vuoden 2015 aikana Suojelupoliisin tietoon tuli useita kyberoperaatioita, joiden taustalla epäillään olevan valtiollisia toimijoita.

Niin sanotusta pakolaisvakoilusta on muodostunut pysyvä ilmiö Suomeen. Suojelupoliisin tietoon tuli pakolaisvakoiluun liittyviä hankkeita myös vuonna 2015.

Myös ulkomailla suomalaisiin kohdistuneiden tiedusteluoperaatioiden selvittämistä ja ehkäisemistä jatkettiin.

Proliferaatiovalvonnassa Suojelupoliisi keskittyi erityisesti siihen, ettei suomalaisten yliopistojen antama koulutus ja muu osaaminen päätyisi joukkotuhoaseita kehittävien maiden käyttöön. Suojelupoliisin proliferaatiovalvonnassa korostuu kansainvälinen yhteistyö.

Ilmapiiri kiristyi ja ääriliikkeet aktivoituivat

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN MÄÄRÄN HUOMATTAVA KASVU VUODEN 2015 JÄLKIMMÄISELLÄ PUOLISKOLLA KIRISTI YHTEISKUNNALLISTA ILMAPIIRIÄ. VIHAPUHE NOSTI PÄÄTÄÄN ERITYISESTI INTERNETISSÄ, JA SAMALLA NÄYTTIVÄT LISÄÄNTYNEEN MAAHANMUUTTOVASTAISUUS SEKÄ PELKO TURVALLISUUDEN HEIKKENEMISESTÄ. USEIDEN MUIDEN EUROOPAN MAIDEN TAPAAN SUOMESSAKIN NÄHTIIN VASTAANOTTOKESKUKSIIN KOHDISTUNEITA TUHOPOLTTOJA TAI NIIDEN YRITYKSIÄ.

Turvapaikanhakijatilanne heijastui suoraan järjestäytyneeseen ääriliikehdintään. Useat äärioikeistolaiset ryhmät vastustivat maahanmuuttoa näkyvästi. Myös ulkoparlamentaarinen kansalaisvaikuttaminen lisääntyi. Loppuvuoden aikana nähtiin poikkeuksellisen paljon toisaalta turvapaikanhakijoita ja toisaalta rasismia vastustavia mielenosoituksia. Mielipiteitä ilmaistiin joukkovoiman avulla, mutta enimmäkseen asiallisesti ja rauhanomaisesti. Mielenosoituksiin osallistui sekä äärioikeistolaisia että anarkistisia toimijoita. Osapuolten provokatiivinen ja ajoittain hyökkäävä käyttäytyminen aiheutti lopulta vain vähäistä häiriötä.

Suojelupoliisi arvioi, että nopeasti kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä aktivoi yhteiskunnallista liikehdintää ja ääriryhmien toimintaa myös vuonna 2016. Valtiontalouden vaikea tilanne lisää osaltaan kansalaisten tyytymättömyyttä ja protestimielialaa.

Itsenäisyyspäivänä 2015 nähtiin jälleen väkivaltainen mielenosoitus ja mellakointia. Anarkistien Vapaus pelissä -mielenosoitus oli suunnattu samanaikaisesti järjestettyä Itsenäisen Suomen syntymäpäiväjuhla -kulkuetta vastaan. Tämän toista kertaa järjestetyn, 612-nimeä käyttävän tapahtuman organisoivat maahanmuuttovastaiset ja äärioikeistolaiset toimijat. Anarkistit pyrkivät mielenosoituksellaan häiritsemään kulkuetta ja jopa estämään sen. Tapahtumaan liittyi väkivaltaa ja vahingontekoja, mutta poliisin varautuminen esti yhteenottojen laajenemisen.

Myös ydinvoiman vastainen liikehdintä radikalisoitui. Pyhäjoelle rakenteilla olevan ydinvoimalan työmaan läheisyydessä protestoitiin kesän 2015 aikana aktiivisesti. Useiden kymmenien lievempien rikosepäilyjen lisäksi mielenilmauksista kirjattiin rikosilmoituksia muun muassa törkeästä tuhotyöstä ja useista pahoinpitelyistä. Helsingissä puolestaan tehtiin kaksi tuhopolttoa, jotka liittyivät ydinvoiman vastustamiseen. Ydinvoimalahankkeen arvioidaan säilyvän pitkäkestoisena protestoinnin ja myös laittoman suoran toiminnan kohteena.

Vuoden 2015 aikana Suomessa ei ilmennyt yhtään sellaista rikosta tai sellaisen rikoksen tosiasiallista konkreettista valmistelua, jossa tekijänä olisi ollut niin sanottu yksinäinen toimija. Yksinäisellä toimijalla tarkoitetaan henkilöä, joka tekee itsenäisesti terrori-iskun tai muun laajamittaisen väkivallanteon.

Valtionjohdon turvallisuutta merkittävästi vaarantavaa toimintaa tai hankkeita ei tullut vuoden 2015 aikana ilmi.

SUOJELU-
POLIISI
DIACOR
WTC
Aberdeen

SUOJELU-
POLIISI

Kansalaiset luottavat Suojelupoliisiin

Suojelupoliisi teettää vuosittain kyselytutkimuksen kansalaisten käsityksistä Suojelupoliisin toiminnasta. Viimeisin kyselytutkimus suoritettiin ajalla 30.11.–10.12.2015. Otos edusti Suomen 15–79 vuotta täyttänyttä väestöä Ahvenanmaan ulkopuolella.

SUPOON KOHDISTETTU LUOTTAMUS:

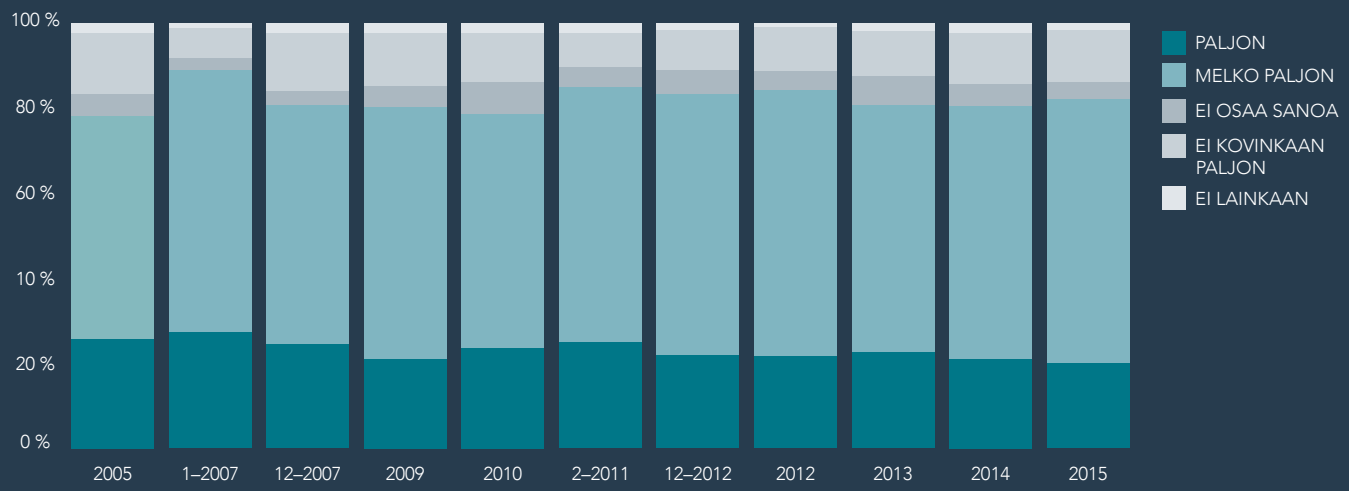

Haastatteluja tehtiin kaikkiaan 1005 kappaletta.
Tulosten virhemarginaali on +/- 3 prosenttiyksikköä.

YMPÄRISTÖMERKKI
MILJÖMÄRKT
4041 0678
Painotuote

PEFC
PEFC/02-31-189

SUOJELUPOLIISI

Ratakatu 12, 00120 Helsinki, Suomi // +358 295 480 131 // www.supo.fi